Блискучий реаліст, тонкий психолог, гуманіст

Чарльз Діккенс

7 лютого 210 р. від дня народження видатного англійського письменника

(1812-1870)

Діккенс!.. Ненастанна гра світла й тіні!.. Запаморочливі парадокси!... Непереборні соціальні контрасти!... Антитези, що втілюють у собі нещадну

сутичку моральних принципів!... Похмуре багатство й весела бідність!... Зло, що важко ступає по землі, й осяйне Добро, що незборимим муром перепиняє йому шлях… Гіркота несправджених Великих надій і ствердження людяності в драговині Тяжких часів!.. Мила давня Англія, що лукаво сміється до нас зі сторінок «комічної саги» про пригоди предоброго містера Піквіка й простосердних його друзів, і клапті чорного, мов жалоба по вмерлому сонцю, туману, що не лишив уже ні дрібки тепла для тих, хто клякне в Холодному домі, званому Англією… Веселий різдвяний передзвін, що відроджує, як здавалося письменникові, втрачену людяність, і жорна безлицького закону, що в Подімстві Скривавлених Сердець або в нудних канцеляріях Міністерства Околясів перемелюють живе людське життя… Бурхливий потік безтурботних веселощів, на поверхню якого зненацька спливає сльоза… Буйний вибух невтримного сміху, у відлунні якого чуйне вухо може вловити чийсь притлумлений стогін!...

У Діккенсових творах ідуть поруч високе й низьке, веселе й сумне, комічне й трагічне. Часом вони перебувають одно з одним у гармонійній злагоді, але частіш заперечують одно одне, бо завжди –завжди, хоча б як скоряла наші серця стихія сміху, опанована Діккенсовим генієм, - ми вгадуємо за сміхотливою машкарою письменника його суворе обличчя, його пильний погляд, що в тривозі й жаху стежить, як вироблені людиною речі, зливаючись у демонічну стихію сил відчуження, обертають саму людину на річ, на неживого автомата.

Захар Лібман

«Великим учителем романістів» називали його найвимогливіші цінителі художнього слова – прозаїки й критики. І в читачів авторитет цього майстроа був величезний. За звичаями того часу, романи спершу публікували окремими випусками в журналах чи навіть у газетах. Шанувальники таланту Діккенса по всій Англії з таким нетерпінням чекали продовження його чергового роману, що за будь-якої погоди добиралися на станцію, зустрічали поштовий диліжанс із Лондона, щоб тут-таки розгорнути свіжий номер журналу й заглибитися в дальші пригоди містера Піквіка, Олівера Твіста, маленької Нелл чи Флоренс Домбі. Вони сміялися й раділи, коли на долю Діккенсових героїв випадало щастя, сумували через їхні втрати й невдачі, заливалися сльозами над сценами їхньої трагічної загибелі, Щиро ненавиділи тих зловмисників, які намагалися зашкодити їхнім улюбленцям.

Гострий інтерес сучасників до творів Діккенса , їхнє живе, емоційне сприйняття пояснюється аж ніяк не схильністю автора догоджати невибагливим смаком. Романи Діккенса вражали своєю життєвою правдою, умінням письменника з потоку буденних фактів вихопити водночас явища типові й виразні, з безлічі людських характерів, вибрати настільки яскраві, що

це відкривало читачеві сенс життя, дарувало радість пізнання іншої людини й краще розуміння самого себе. Діккенс вірив у високу суспільну вагу мистецтва, а також у те, що воно тільки тоді здійснює свою високу місію, коли поєднує Правду, Добро й Красу. Для нього це були найсуттєвіші якості мистецького твору. Ця особливість творчої філософії автора наблизили художній світ Діккенса до естетичного сприйняття світу слов'янського, зокрема українського. Великого англійського письменника шанував Тарас Шевченко. Іван Франко зацікавився його творами ще в юності, а потім у багатогранній критичній діяльності часто посилався на авторитет Чарльза Діккенса в процесі формування нової реалістичної школи.

Переклади творів Діккенса в Україні з'явилися ще у 80-х – 90-х роках XIX століття, й одним із перших у 1891 році – роман «Олівер Твіст». Цей твір неодноразово перевидавали в нових інтерпретаціях. Таким є переклад, зроблений Веронікою Черняхівською (1900-1938), онукою Михайла Старицького, яка розділила трагічну долю сотень тисяч українських інтелігентів, знищених сталінщиною в часи масових репресій.

Діккенс пройшов довгий творчий шлях, на якому змінювалися його погляди, літературне оточення, художні уподобання. Постійними, проте, лишалися два естетичні фактори. Перший – прагнення до відтворення істини, якою б гіркою вона не була. «Вперта боротьба за правду в мистецтві, - писав Діккенс, - це радість і горе всіх справжніх служителів мистецтва». Другою константою його прози були повага й любов до звичайних простих людей, з усіма притаманними їм чеснотами й вадами, маленькими радощами й життєвими негараздами.

Найвідоміші твори Діккенса: «»Посмертні записки Піквікського клубу», «Пригоди Олівера Твіста», «Домбі і син», «Маленька Доррір» та багато інших.

Романи Діккенса справедливо віднесені сучасними критиками до Вічних Книг.

Наталя Жлуктенко

Віртуальна виставка книг Ч. Діккенса

Сучасні видання

Діккенс Ч. Різдвяна історія / Чарльз Діккенс; перкл. І. Андрусяк.- Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. – 160 с. : іл.

Опублікований у середині грудня 1843 року шеститисячний наклад «Різдвяної пісні» розійшовся ще до Різдва, та й наступні наклади розкупили дуже швидко. Внутрішній «поштовх» дав англійцям Чарльз Діккенс своєю «Різдвяною піснею» – саме вона внесла в святкування потужний животворний дух морального й духовного очищення, доброчинності та єднання всіх людей у любові до Спасителя. Своєю повістю Діккенс заклав основи своєрідної «різдвяної філософії», яка культивується відтоді не лише в Англії, а й у всьому Західному світі.

Діккенс Ч. Великі сподівання: роман / Ч. Діккенс.- Х. : Фоліо, 2017. – 480 с. – (Бібліотека світової літератури)

Роман "Великі сподівання" належить до пізньої творчості Чарльза Діккенса (1812-1870) і справедливо вважається одним із його шедеврів. В ньому вже не знайти однозначності інтерпретацій, віри в неодмінність перемоги добра над злом, щасливих розв'язок, якими означені Діккенсові твори попередніх періодів. Міняється погляд письменник на життя, з'являється відчуття його складності й загадковості, його непередбачуваності, через що доля головного героя та інших персонажів перетворюється на низку сподівань, які не здійснюються. Маємо в цьому загалом реалістичному романі такі фрагменти, що їх можна зазначити не інакше, як сюрреалістичні.

Діккенс Ч. Олівер Твіст : роман / Ч. Діккенс.- Х.: Фоліо, 2012 – 379 с.- (Бібліотека світової літератури. Література Великої Британії).

Один з кращих романів Чарльза Діккенса "Олівер Твіст" знайомий нам ще зі шкільної парти. Історія про хлопчика, який народився в притулку до бідних і був приречений на жебрацьке існування в похмурих нетрях Лондона, не залишить байдужою читачів будь-якого віку. Маленькому Оліверу довелося відчути на собі усі вади життя у притулку, де він заледве не помер від голоду. Далі ще гірше: він потрапляє до банди грабіжників. Проте він не стає на хибний шлях і знаходить багатих покровителів. Щасливий кінець роману - результат життєвого оптимізму автора. Як і завжди, у Діккенса негативні персонажі змальовані колоритніше і змістовніше за позитивних героїв. Один Феджін чого вартий. Цей хитрий лис, старий диявол, ловець дитячих душ є втіленням зла в людській подобі. Феджін як власник злодійського кубла, навчає дітей злодійському ремеслу і по-своєму опікується ними. Феджін ховає крадене і тихенько милується ним коли ніхто його не бачить. Він подумує про вбивство свого напарника і стає побічним винуватцем смерті своєї вихованки Ненсі. Врешті-решт, він божеволіє у в'язниці, очікуючи на смертну кару. Прочитавши цей роман, можна порівняти свої шкільні враження і теперішні від нього.

Рідкісні та старі видання

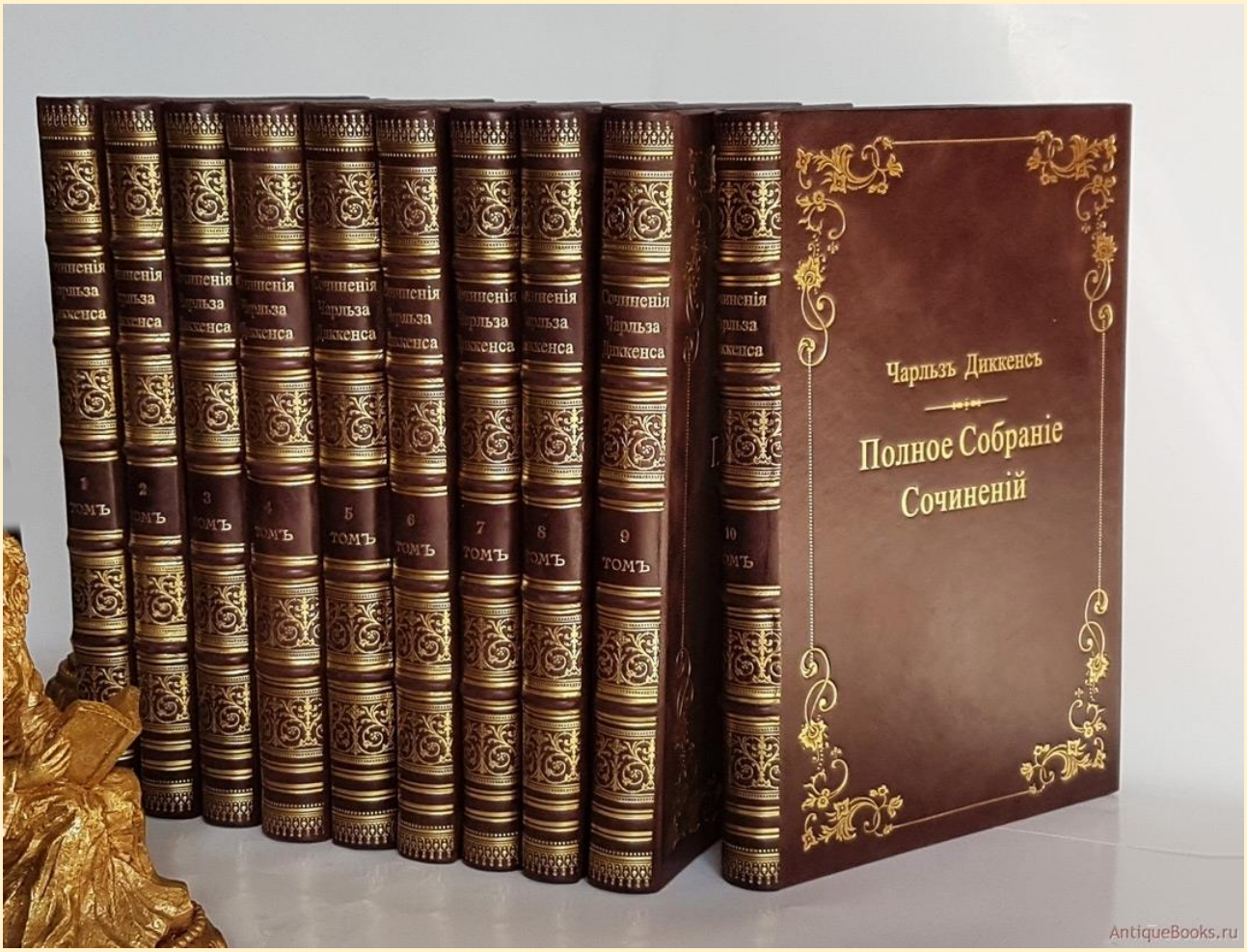

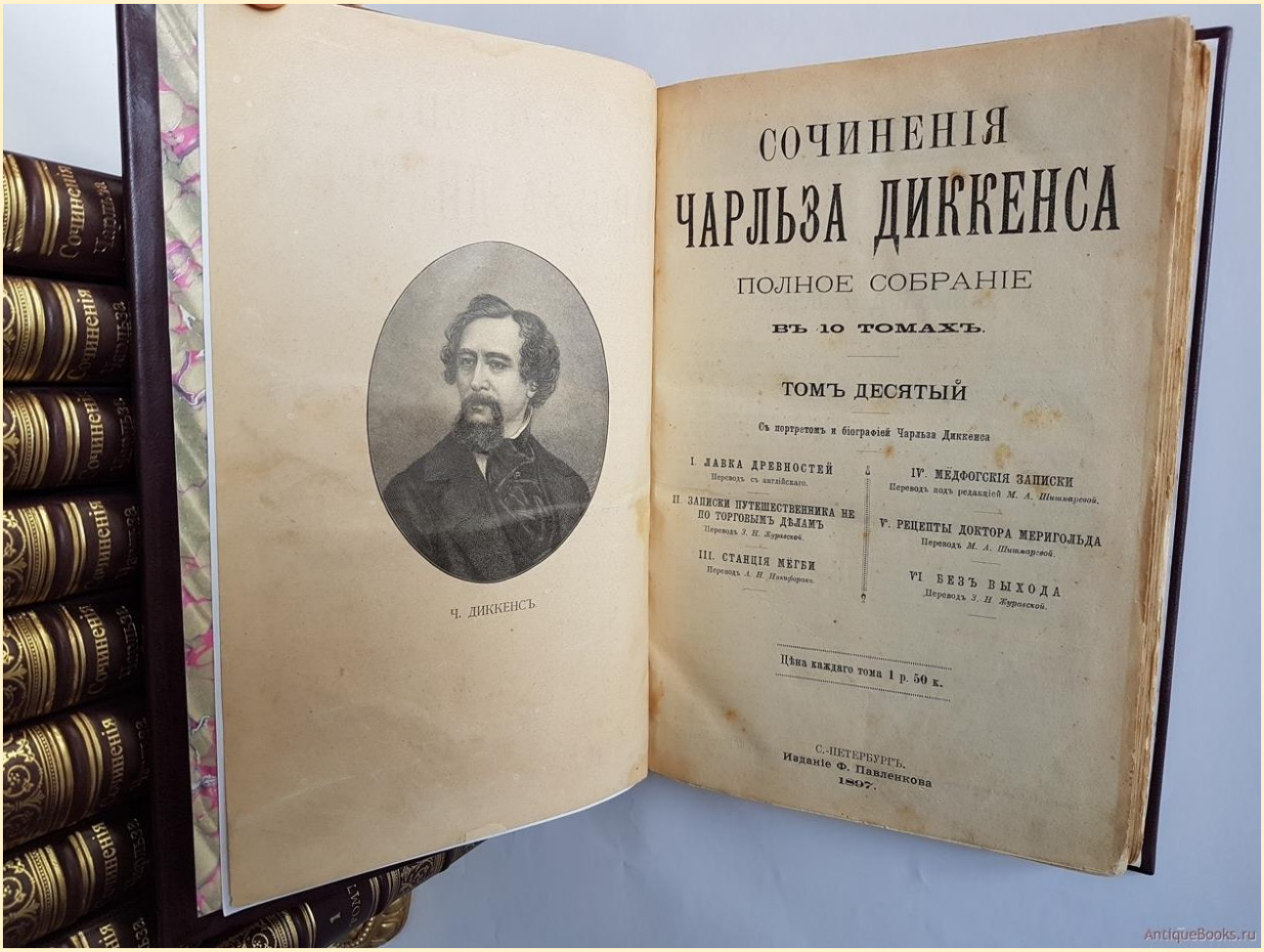

"Полное собрание сочинений Чарльза Диккенса в 10-ти томах"
Ч. Диккенс.- С.-Петербург : Издание Ф.Павленкова, 1892 - 1897 г.

Повне зібрання творів Ч. Діккенса в десяти вишуканих бібліофілських сучасних палітурках з золотим тисненням. Перше видання у царській Росії. Видавалося по передплаті упродовж 5 років. Рідкісне, антикварне зібрання.

Екслюзивне, подарункове зібрання творів Ч. Діккенса в 30-ти томах, 1957 рік.
На аукціонах оцінюється у 75 тисяч гривень

Книги Ч. Діккенса, які зберігаються у фонді бібліотеки ОІППО

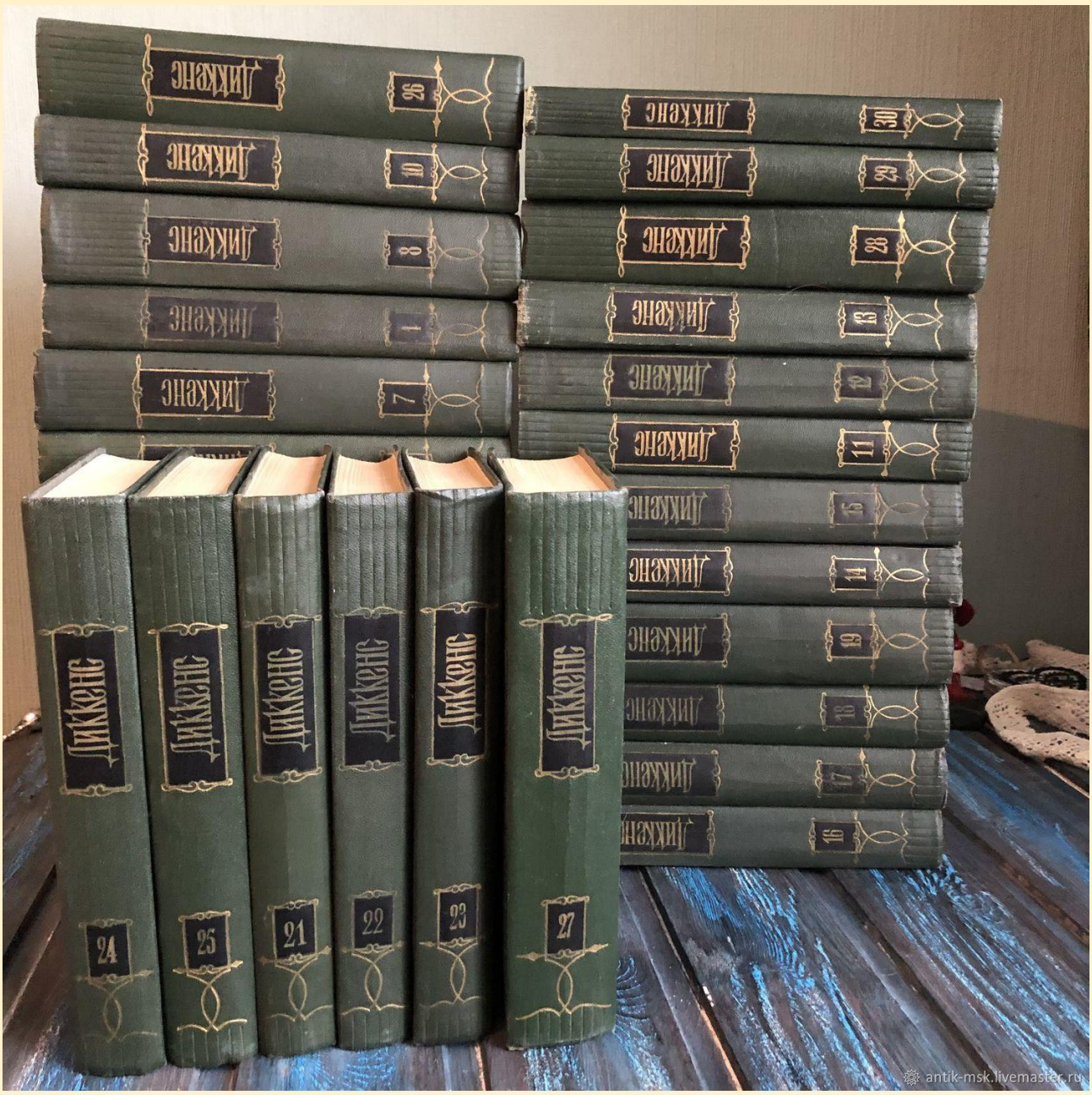

Повне зібрання творів Ч. Діккенса, видане у 50-х роках XX століття великим накладом у 600 000 примірників. Було в передплаті. Зберігається також і в бібліотеці ОІППО

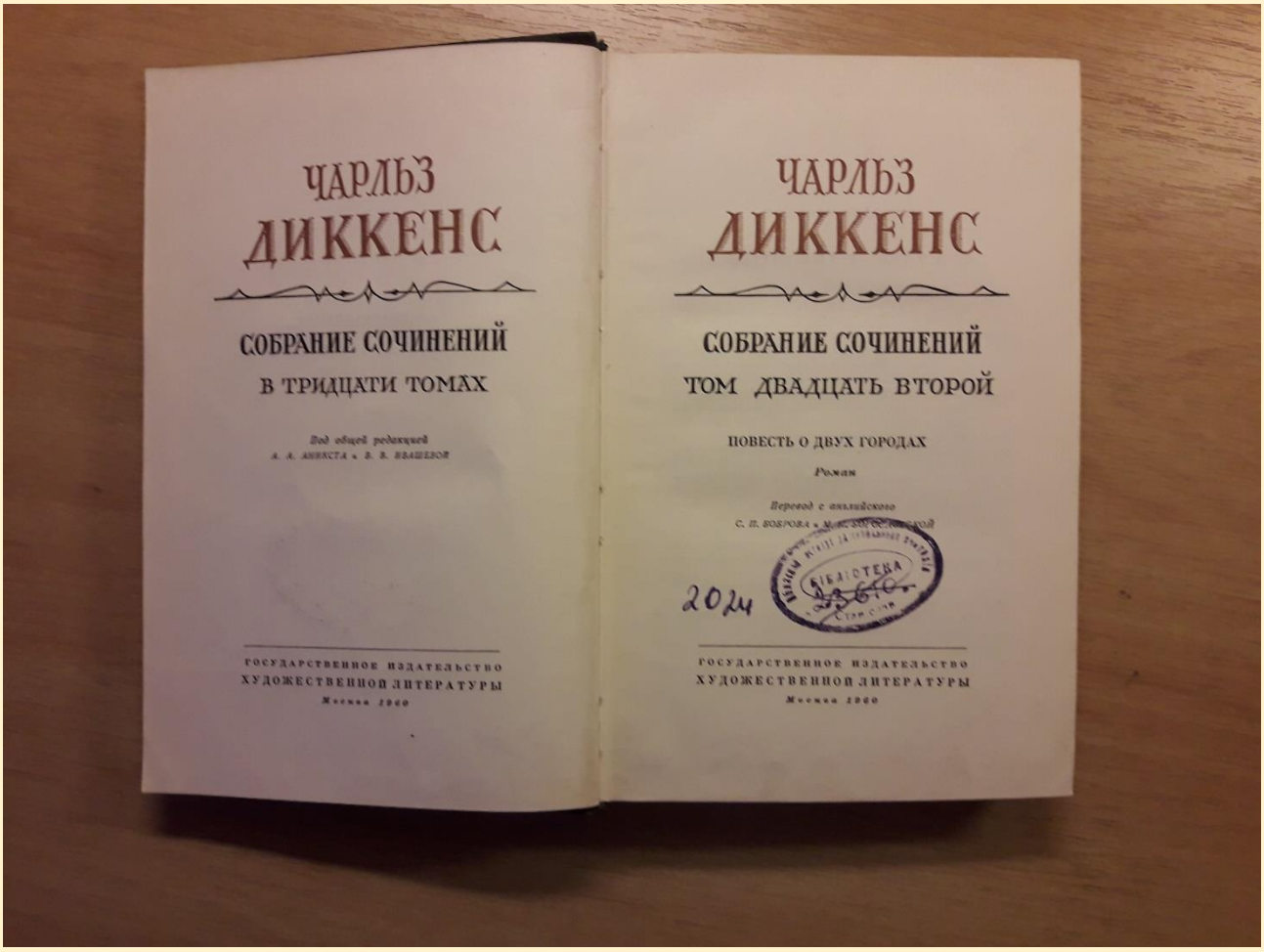

ЧАРЛЬЗ
ДИККЕНС

СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ
В ТРИДЦАТИ ТОМАХ

Под общей редакцией
А. А. АНИКСТА и В. В. ИВАШЕВОЙ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
Москва 1960

ЧАРЛЬЗ
ДИККЕНС

СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ
ТОМ ДВАДЦАТЬ ВТОРОЙ

ПОВЕСТЬ О ДВУХ ГОРОДАХ

Роман

Перевод с английского
С. П. БОБРОВА и М. [illegible]

2024
БІБЛІОТЕКА

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
Москва 1960

Диккенс Ч. Собрание сочинений : в 30 т. / Чарльз Диккенс; под общ. Ред. А.А. Аникста, В.В. Ивашевой, Е. Ланна. – М.: Худож. Літ., 1957- 1962

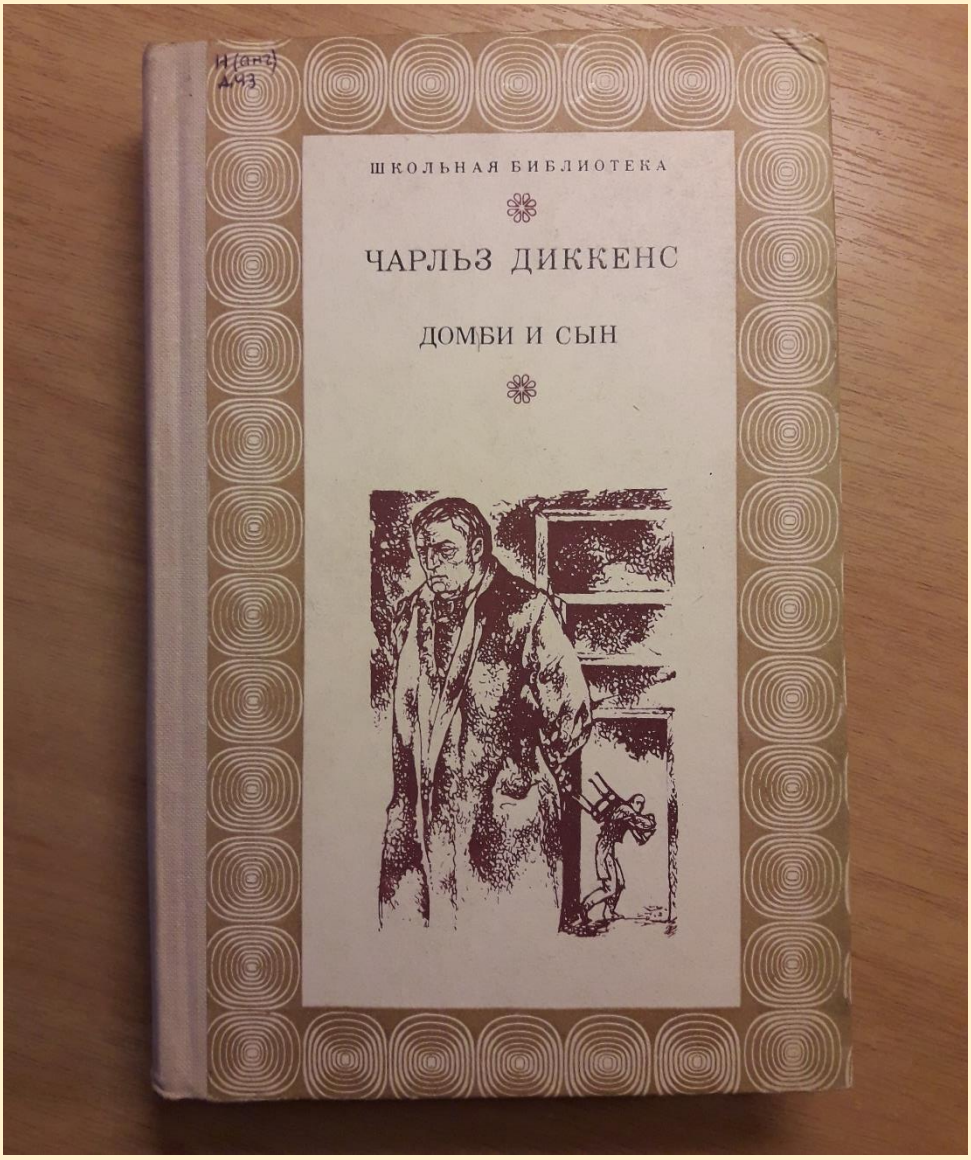

Диккенс Ч. Домбі и син: роман (главы I-XXX) / Чарльз Диккенс; перкл. з англ. А.В. Кривцовой.- К.: Дніпро, 1978. – 510 с. : іл. – (Серія «Шкільна бібліотека»)

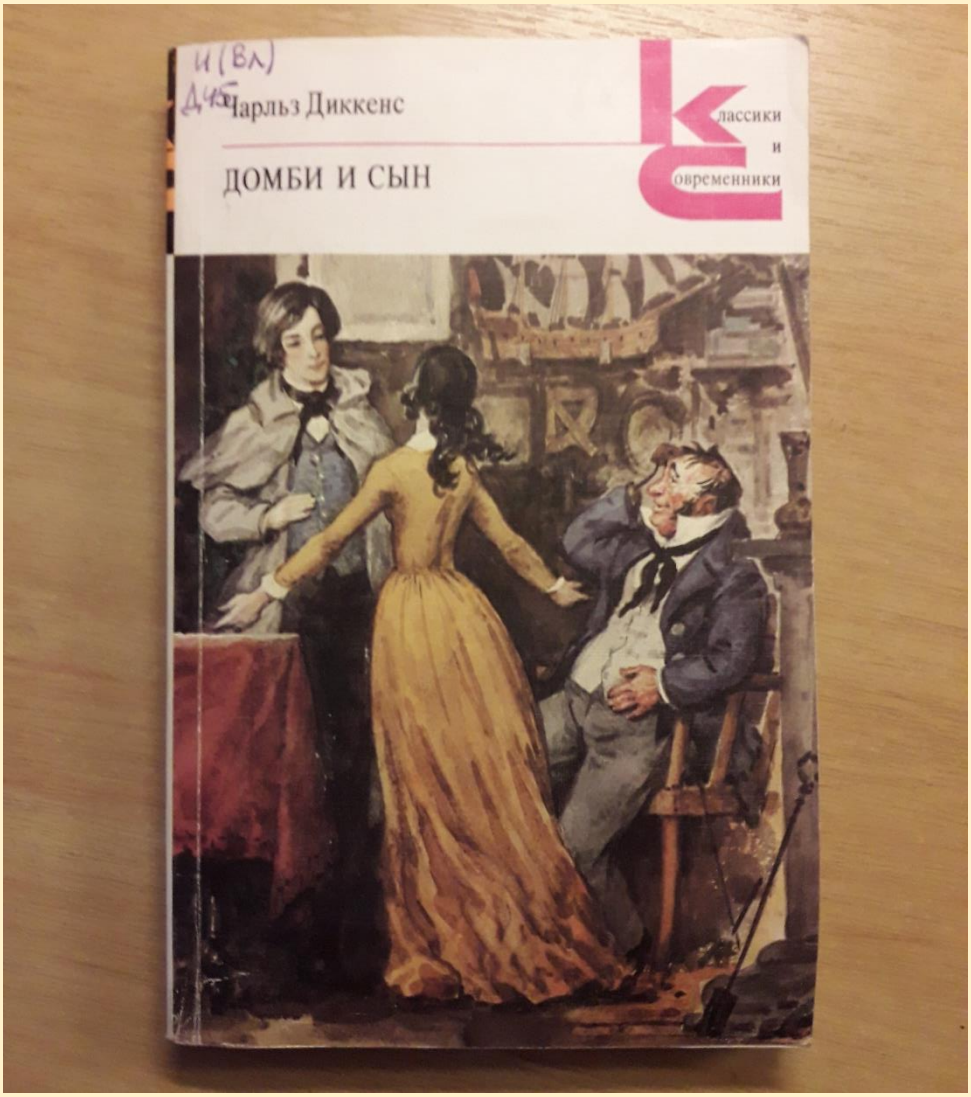

Діккенс Ч. Торговий дім Домбі і син. Тогівля оптом, в роздріб і на експорт : роман (Глави XXXII-LXIII / Чарльз Діккенс; перекл. з англ. А.В. Кривцової.- М.: Худож. Літ., 1989.-368 с.- (Серія «Класики і сучасники. Зарубіжна література»)

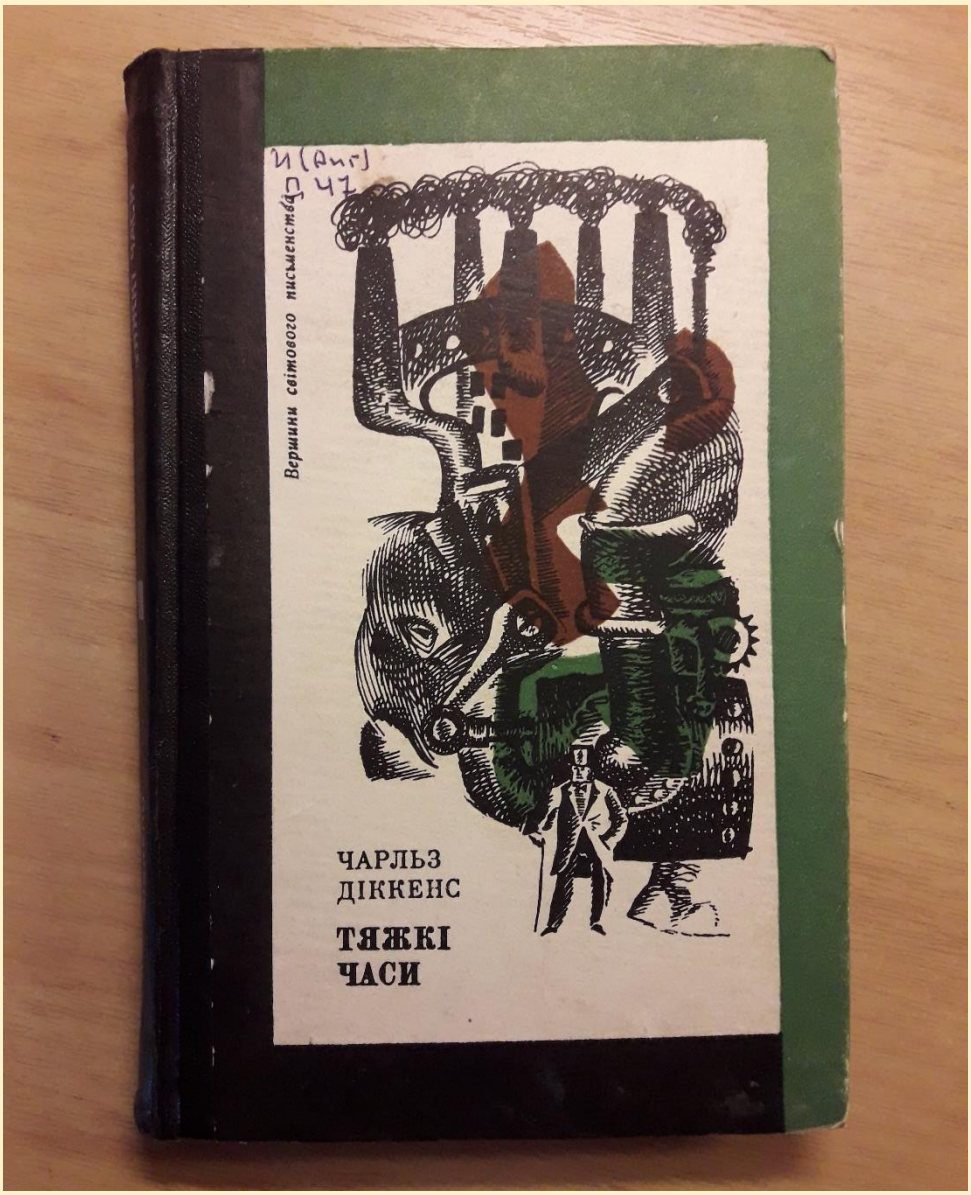

Діккенс Ч. Тяжкі часи : роман / Чарльз Діккенс; перекл. з англ. Юрій Лісняк.- К. : Дніпро, 1970. -299 с.

Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста: роман для середнього і старшого шкільного віку / Чарльз Діккенс; перкл. з англ. Вероніки Черняхівської; передм. Н.Ю. Жлуктенко; малюнки Джорджа Крукшенка; обклад. і титул Євгена Котляра. – К.: Веселка, 1993. -428 с.: іл.- (Серія «Шкільна бібліотека»)

Бібліотека ОІППО **2022 р. лютий**

«Я боровся за добро, за істину, за знання…»

26 лютого 220 років від дня народження видатного французького поета і письменника

Віктора Гюго

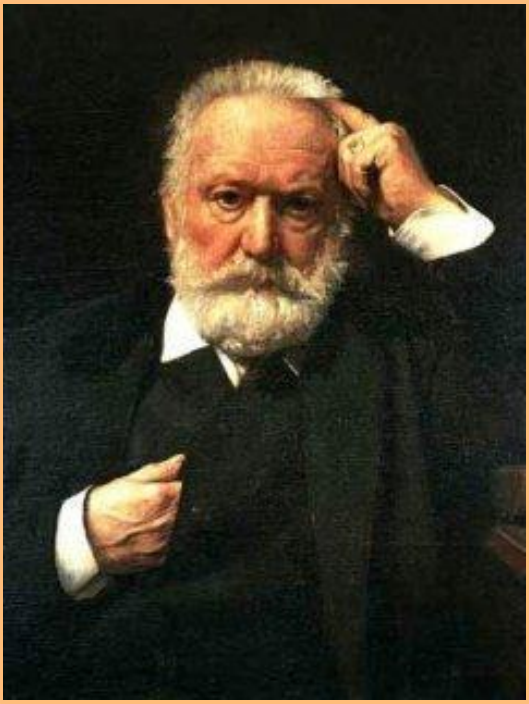

(1802-1885)

Народився Віктор Гюго 26 лютого 1802 року в Безансоні, місті на сході Франції в родині полковника наполеонівської армії. Походили Гюго з Лотарингії, але, що це був рід аристократичний, - легенда, створена письменником : насправді це був ремісничий. У Гюго рано пробудився поетичний талант – ще підлітком він починає писати вірші, які відзначаються на конкурсах Тулузької академії, а згодом і королівським урядом. У ранніх поезіях Гюго дотримувався канонів класицизму, його нормативного, умовно-урочистого поетичного стилю, в якому підбір благородного прикметника до благородного іменника був чи не найбільшою турботою письменника. У цей «класицистичний період», що в основному збігається з першою половиною 20-х рр., Гюго видав три невеликі поетичні збірки.

Проте класицизм молодого Гюго виявився нестійким, і тільки-но молодий поет виходить із стадії літературного учнівства, як розпочинається його перехід до романтизму. Важливою віхою на цьому шляху стала його поетична збірка «Оди й балади» (1826), в якій цей перехід завершується. Вона цікава для нас ще й тим, що в ній Гюго звертається до епохи середньовіччя, і це зближує її з романом «Собор Паризької Богоматері». Більшість балад збірки створено не середньовічні сюжети й молитви, деякі з них мають фольклорне забарвлення. Увага поета ту зосереджена на зовнішній, мальовничій стороні середньовіччя, на своєрідності його звичаїв і життєвого устрою, на історичному колориті. Тут уже виразно проявляється «живописний романтизм» Гюго. Але повний вияв він знаходить лише у наступній збірці, у «Східних мотивах» (1829), яка мала великий успіх і за рік витримала чотирнадцять видань. У цій збірці живописний елемент рішуче перемагає поетичний, тут панує стихія світла й кольорів, живописних форм і контрастів, поет творить пластичні, майже скульптурні образи.

Не менш активно й плідно Гюго виступає і в драматургії. Драми «Кромвель» (1827), «Маріон Делорм» (1829) та «Ернані» (поставлена на початку 1830 р.) відіграли вирішальну роль у становленні романтичної драми у Франції та утвердженні її на театральній сцені. До першої з них він написав розгорнуту передмову теоретичного змісту, що справедливо вважається естетико-літературним маніфестом французького романтизму.

Щодо прози, то в ній Гюго пробував свої сили ще в першій половині 20-=х рр., написавши романи – «Ган Ісландець» (1822) і «Бюг Жаргаль» (1825). Обидва твори мають передромантичний характер, у них відчувається значний вплив «готичного роману», що проявлється в складно заплетеній фабулі, фантазії, яка не зважає на вірогідність, надмірі несподіванок, вбивств і страт, у присутності надприродного, нагнітанні атмосфери таємничості та зловісності. Елементи «готики» наявні і пізніших романах Гюго, зокрема в «Соборі Паризької Богоматері». Цей твір пов’язаний з бурхливим розвитком романтичного історичного роману у французькій літературі другої половини 20-х рр. XIX ст. В «Соборі Паризької Богоматері» Гюго звертається до епохи середньовіччя. Роман

був задуманий як панорамне змалювання середньовічного Парижа, його життя і звичаїв, вірувань і забобонів, культури й мистецтва, про що він повідомляв свого видавця. В історичні концепції Цього роману визначальна роль відводиться моральному чиннику, що загалом характерно для тогочасної історіографії і для історичного роману. Ідея морального прогресу як вищого закону й сенсу історії була сприйнята й французькою романтичною літературою, та вона знайшла найпатетичніше відображення в «Соборі Паризької Богоматері» Гюго.

Життєвий і творчий шлях Гюго після «Собору Паризької Богоматері» продовжувався не без драматизму і часом набував великої напруги. В подальші роки його геній здобуває загальне визнання, навіть серед недругів, і він посідає у тогочасній французькій літературі особливе місце. До нього виявляють пієтет і навіть такі письменники, які досі заперечували романтизм, його естетику та поетику.

П'єси, написані Гюго в 30-ті роки («Король розважається», 1832, «Рюї Блаз», 1837 та інші), завершують ствердження французької романтичної драматургії і завоювання ним театру. У це ж десятиліття з-під його пера виходять поетичні збірки «Осіннє листя» (1831), «Пісні сутінків» (1835), «Внутрішні голоси» (1837) і «Промені та тіні» (1841), **які створюють йому репутацію національного поета.** З-поміж прозових творів цього періоду привертає до себе увагу насамперед повість «Клод Ге» (1834), яка є своєрідним прологом до знаменитого соціального роману «Знедолені».

Революція 1848 року і ще більше наступні бурхливі події французької історії – падіння республіки, бонапартистський переворот 1851 р. – втягують Гюго у вир політичного життя, і він стає також визначним громадсько-політичним діячем і публіцистом. Під час грудневого перевороту 1951 р. письменник до останньої змоги захищає республіку, а зі встановленням Другої імперії покидає Францію. Його еміграція триватиме аж до падіння цього «злочинного режиму» у вересні 1870 року.

Роки вигнання Гюго провів на англійських островах Джерсі і Гернсі, розташованих у потоці Ла Манша. Ці роки були наповнені творчою працею й ознаменувалися передусім двома його найбільшими творами : двотомною збіркою ліричних поезій «Споглядання» (1856) і романом «Знедолені» (1862). Збірка «Споглядання», що по праву вважається вершиною його поетичної творчості, відзначається багатством і розмаїтістю змісту. В ній, за визначенням самого автора, «вмістилося все людське життя», змальоване як у зовнішньому, так і у внутрішньому плані. В циклопічному за будовою романі «Знедолені» він звернувся до теми соціальної несправедливості та життя простого трудового народу. Цей твір Гюго називав «сучасним Євангелієм», тим самим наголошуючи на універсальності його змісту, соціально-моральній концепції, намірі трактувати болючі проблеми сучасності й водночас служити своєрідним «підручником життя», дороговказом до істини і справедливості.

На батьківщину Гюго повернувся восени й870 року, після краху Другої імперії і став очевидцем бурхливих і трагічних подій в історії Франції: воєнної катастрофи та окупації пруськими військами значної частини країни, перемоги Паризької

комуни та її придушення. Гюго так і назвав свою знамениту поетичну збірку, яка є своєрідною хронікою подій. Його останнім великим прозовим твором став роман « Дев'яносто третій рік», у якому він знову звернувся до історичної теми, цього разу до французької революції кінця XVIII ст.

Помер Віктор Гюго 22 травня 1885 року. Його смерть громадськість сприйняла як національну трагедію, а похорон перетворився на грандіозну, всенародну маніфестацію, в якій взяли участь десятки тисяч французів.

В Україні твори Віктора Гюго стали відомі ще в 30-40-х рр. XIX ст., поширюючись як в оригіналі, так і в російських перекладах. Очевидно, з деякими з них був знайомий і Т. Шевченко, але з певністю про це можна говорити лише стосовно «Собору Паризької Богоматері», який згадується в його листуванні. Значний інтерес до Гюго виявляв Іван Франко, який високо оцінював його творчість і перекладав поезії різних років. Перекладала поетичні твори Віктора Гюго також і Леся Українка. Загалом же слід сказати, що Віктор Гюго належить до тих письменників, які добре відомі в нас і яких найбільше перекладали українською мовою.

Дмитро Наливайко

Книги Віктора Гюго, які зберігаються у фонді бібліотеки ОІППО

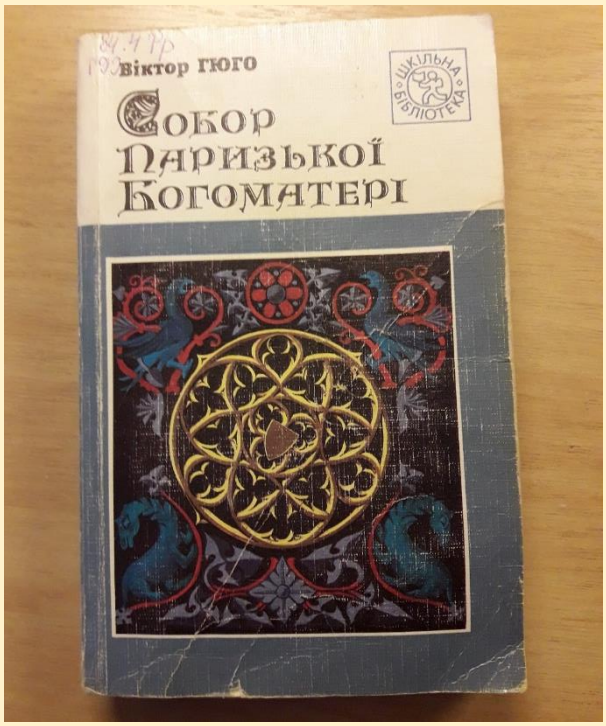

Гюго В. Собор Паризької Богоматері: роман для середнього та старшого шкільного віку / Віктор Гюго; з франц. перекл. Петро Тернюк; худож. Оформл. Івана Гаврилюка. – К. : Веселка, 1998. -478 с. : іл. – (Серія «Шкільна бібліотека»).

Гюго В. Собор Паризької Богоматері : роман / Віктор Гюго; перекл. з французу. Петра Тернюка. – К.: Молодь, 1981. – 464 с.- (Серія «Зарубіжна класика»)

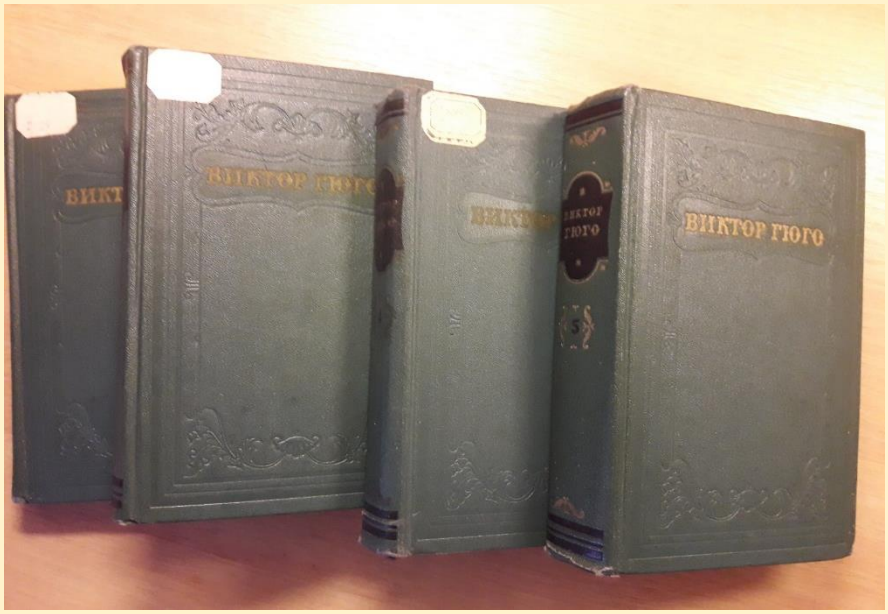

Гюго В. Собрание сочинений : в 15 т. / Віктор Гюго.- М. : Гос. Издат. Худож. лит., 1953-1960

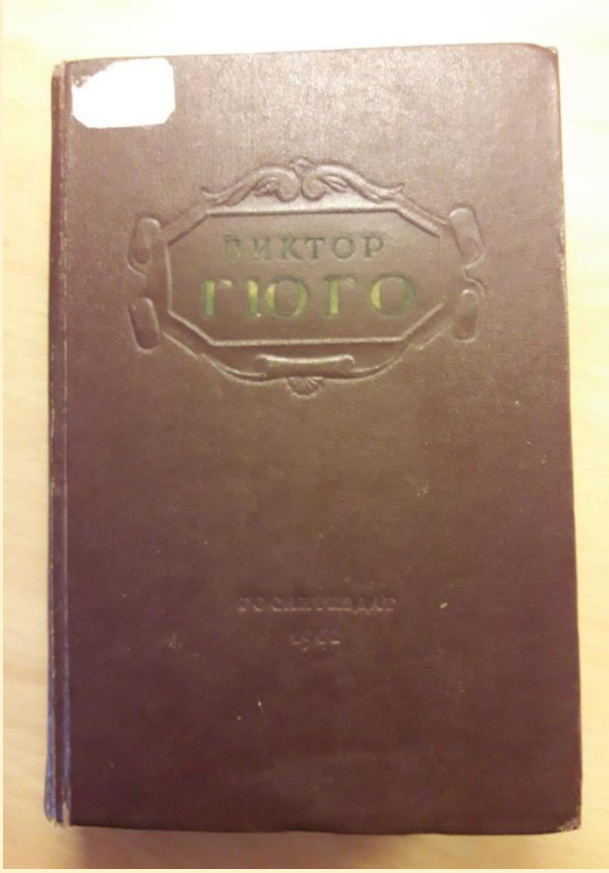

Гюго В. Вибрані твори у 2 томах / Віктор Гюго. – М.Л.: Держ.видав.худож.літ, 1952

Бібліотека ОІППО **2022 р. лютий**